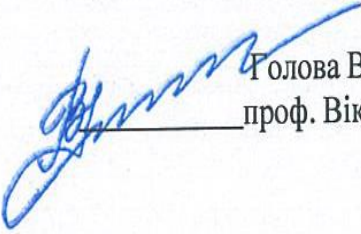

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Затверджено Вченою радою
ВНМУ ім. М.І. Пирогова
Протокол № 10 від 31 травня 2024р.

Голова Вченої ради
проф. Вікторія ПЕТРУШЕНКО

ОК 2 ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Примірна програма навчальної дисципліни
підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

кваліфікації освітньої «Бакалавр терапії та реабілітації»
кваліфікації професійної «Бакалавр терапії та реабілітації»

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 227 «Терапія та реабілітація»
спеціалізації 227. 01 «Фізична терапія»

2024 рік

Розробники:

С.І. Тихолаз, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри латинської мови та медичної термінології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Г.Т. Михайлюк, старший викладач, завуч кафедри латинської мови та медичної термінології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Г.Л. Василенко, кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

О.М. Бєляєва, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Полтавського державного медичного університету

Розглянуто на засіданні кафедри латинської мови та медичної термінології ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Протокол від “ 22 ” квітня 2024 року № 10

Обговорено і рекомендовано центральною методичною координаційною радою до затвердження Вченою радою ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Протокол від “ 15 ” травня 2024 року № 8

Примірна програма вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» складена відповідно до ОПП «Фізична терапія» (2023) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» освітньої програми «Фізична терапія»

ВСТУП

Програма дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, примірного навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізації 227. 01 «Фізична терапія».

Дисципліна є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Фізична терапія» циклу загальної підготовки бакалавра медицини, розрахована на 2 кредити, які здобувачі освіти засвоюють протягом першого семестра на першому році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія», вивчення якої необхідне для успішного засвоєння професійних дисциплін та підготовки високого рівня медичних фахівців спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» спеціалізації 227.01 «Фізична терапія». Предметним напрямком програми є латинські медичні терміни та новітні міжнародні номенклатури. Програма орієнтована на отримання знань основних розділів курсу та формування практичних навичок та вмінь вільного володіння лексичним матеріалом, перекладу багатослівних термінів, структурного та семантичного аналізу термінів-комполітів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи нормативної граматики латинської мови, структура та семантика лексичних одиниць основних розділів курсу міжнародної медичної термінології (анатоми-гістологічної, фармацевтичної, хімічної, клінічної) і міжнародних номенклатур. Одним із обов'язкових аспектів вивчення дисципліни є гуманітарний напрямок, який передбачає засвоєння латинських афоризмів і сталих медичних висловів.

Міждисциплінарні зв'язки.

Передумовою успішного засвоєння матеріалу курсу та опанування компетентностями з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є наявність базових знань з таких дисциплін як «Українська мова», «Іноземна мова», «Біологія», «Хімія», «Історія».

Дисципліна передбачає інтеграцію здобутих знань з такими дисциплінами професійної підготовки як «Анатомія людини з основами морфології», «Патологічна морфологія», «Патологічна фізіологія», «Основи ортопедії та травматології», «Основи хірургії та догляду за хворими», «Основи кардіології та пульмонології», «Основи клінічної психології та педагогіки» etc. та іноземними мовами, оскільки грецько-латинські терміноелементи складають семантичне гніздо медичних терміносистем сучасних європейських мов, досконале володіння

якими для формування іншомовної комунікації з колегами з даної галузі щодо наукових досягнень є сьогодні особливо актуальним.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є отримання базових знань нормативної граматики та професійної термінологічної лексики для досягнення кінцевих цілей коректного їх використання фахівцями мультидисциплінарної реабілітаційної команди освітньої програми «Фізична терапія».

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є оволодіння навичками фонетики, орфографії, орфоепії, морфології, нормативної граматики, елементів синтаксису латинської мови та міжнародного латинськомовного термінотворення у межах спеціальної медичної термінології, формування клінічного мислення.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Під час вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» згідно ОПП «Фізична терапія» здобувачі освіти повинні набути ряд **компетентностей**:

– *Інтегральна (ІК):*

Здатність вирішувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

– *Загальних (ЗК):*

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– *Спеціальних (СК):*

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК подається у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність				
(ІК). Здатність вирішувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.				
Загальні компетентності				
ЗК 1. Знання та розуміння	Мати спеціалізовані	Вміти безпомилково	Зрозуміти і недвозначне	Відповідати за прийняття

предметної області та розуміння професійної діяльності.	концептуальні знання анатомічної, гістологічної, фармацевтичної, хімічної та клінічної термінології, набуті у процесі навчання.	застосовувати медичні терміни при розв'язуванні складних задач і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	донесення власних висновків, знань та пояснень, які містять обґрунтування, до фахівців та нефахівців.	рішень у складних умовах та невизначених умовах.
ЗК 4.3.датність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки для досягнення поставлених завдань команди.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації, результати командної роботи.
ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Мати достатні знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, вміти аналізувати інформацію і працювати з різними інформаційними системами, користуватися засобами електронної пошти та інших хмарних технологій для збереження та відправлення інформації.	Міжособистісн а взаємодія: комунікація із студентами, колегами, викладачами, науковою спільнотою Суб'єкт-об'єктна взаємодія: використання навчального лексико-граматичного матеріалу.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь та впорядкування отриманих знань у сучасній системі інформаційного забезпечення.
ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Знати види та способи використання сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій з метою виконання навчальних та професійних завдань: здійснення перекладу; пошук навчальної інформації.	Вміти: використовувати інформаційні технології, рекомендовані електронні словники під час виконання домашніх завдань, перекладу та читання оригінальної науково-медичної літератури;	Використовуват и інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності для пошуку та аналізу професійної інформації.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань та професійне становлення з урахуванням особистісних якостей, самовдосконалення і самовиховання.

		використовувати віртуальні навчальні ресурси з метою пошуку інформації навчального характеру; використовувати мультимедійні презентації під час представлення результатів дослідження.		
<i>ЗК 11.</i> Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні способи та засоби набуття базових знань професійної діяльності.	Вміти придбати сучасні знання з новітніх джерел з фаху.	Встановлювати відповідні зв'язки сучасних знань для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань з урахуванням особистісних якостей, самовдосконалення і самовиховання.
<i>ЗК 12.</i> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Знати терміни новітніх номенклатур (анатомічної, гістологічної, фармацевтичної, хімічної, клінічної).	Вміти практично застосовувати набуті базові знання новітніх номенклатур в процесі навчання та професійної діяльності.	Застосовувати знання новітніх номенклатур для міжособистісної комунікації з колегами-студентами, викладачами, лікарями у практичній діяльності.	Нести відповідальність за професійне становлення з урахуванням особистісних якостей, самовдосконалення і самовиховання.
<i>ЗК 13.</i> Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки.	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї.	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію.	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність.
Спеціальні компетентності				
СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.	Мати спеціалізовані концептуальні знання анатомічної, гістологічної, клінічної термінології, набуті у процесі навчання.	Вміти коректно застосовувати термінологію при формулюванні діагнозів, методик обстежень, призначень.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, обґрунтувань та висновків до фахівців та пацієнта.	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації про пацієнта та аналіз клінічних даних.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна (згідно ОПП 227 «Терапія і реабілітація»).

ПРН 1. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 2. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 3. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 4. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРН 5. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 7. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності (додаток 2).

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності (додаток 2).

ПРН 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта / клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПРН 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій (додаток 2), та за потреби, модифіковувати поточну діяльність.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

Результати навчання для дисципліни.

Згідно із вимогами до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Фізична терапія» ЗО повинні:

знати:

- графіку літер латинського алфавіту; графічну передачу дифтонгів, грецьких диграфів, буквосполучень;
- граматичні категорії та правило словникової форми іменників та прикметників;
- парадигми іменників I-V відмін, родові закінчення, винятки;
- характеристику прикметників I-II груп;
- алгоритм узгодження прикметників з іменниками;
- особливості іменників III відміни (родові закінчення, винятки щодо роду, лексику);
- алгоритм утворення термінів по типу узгодженого / неузгодженого означення;
- основні грецькі та латинські антонімічні та синонімічні префікси;
- назви лікарських форм;
- дієслова у наказовому способі;
- спеціальні рецептурні вислови та рецептурні формулювання;
- особливості перекладу хімічних термінів;
- частотні відрізки у тривіальних назвах лікарських засобів;
- грецько-латинські лексичні еквіваленти і терміноелементи, які утворюють тематичні ряди;
- терміни-композиції, що складаються з кореневих і афіксальних словотворчих елементів;
- терміни фізичної терапії, травматології, ортопедії, неврології, нейрохірургії etc.

уміти:

- вільно читати латинський текст;
- правильно відображати на письмі звуки латинського алфавіту та латинізованих медичних термінів.
- правильно передавати в медичних термінах грецькі буквосполучення;
- вільно володіти лексичним матеріалом і класифікувати слова за відмінами з метою коректного вживання відмінкових закінчень;
- перекладати медичні терміни з лексику різних відмін;
- писати назви фармацевтичних препаратів, які містять спеціалізовану фармакологічну, терапевтичну, хімічну та іншу інформацію;
- перекладати терміни фізичної терапії, травматології, ортопедії, неврології, нейрохірургії etc.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, 2 кредити ЄКТС.

Програма вивчення дисципліни структурована у 1 модуль.

Обсяг навчального навантаження здобувача освіти описаний у кредитах ЄСТS (залікових кредитах, які зараховуються здобувачам освіти при успішному складанні підсумкового контролю засвоєння матеріалу (заліку).

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється в 1 семестрі.

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин				Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин /кредитів ECTS	Аудиторних		СРС		
		Лекцій	Практичних занять			
Кредитів ECTS	60 годин/ 2 кредити	-	30	30	1	залік
Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”. Лексико – синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.	60 годин/ 2 кредити	—	30	30		

Примітка : 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.

Аудиторне навантаження становить 50%, СРС- 50%.

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”. Лексико–синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.

Тема 1. Лінгвокультурологічний феномен класичних мов у процесі формування і становлення новітніх міжнародних медичних терміносистем.

Фонетика. Правила вимови. Наголос.

Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.

Тема 2. Морфологія. Іменник. Визначення відмін, основи, роду іменників.

Відмінювання іменників. Функції іменників у складі анатомічних термінів.

Тема 3. Морфологія. Прикметник. Дві групи прикметників. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.

Тема 4. Іменники третьої відміни. Чоловічий, жіночий, середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду. Узгодження прикметників з іменниками третьої відміни.

Тема 5. Термінологічний словотвір. Префіксальне словотворення. Аналіз термінів-комполітів.

Тема 6. Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів.

Наказовий спосіб дієслів. Назви лікарських форм. Грецькі корені та префікси, що пишуться через “у”.

- Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.
- Тема 7. Моделі рецептурних приписів. Рецептурні формулювання для позначення упакування лікарських форм або спеціального призначення ліків. Частотні відрізки у назвах вуглеводневих радикалів, з хімічним значенням.
- Тема 8. Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів.
- Тема 9. Хімічна номенклатура латинською мовою. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, пероксидів, закисів. Назви солей. Назви етерів.
- Тема 10. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження. Переклад клінічних діагнозів.
- Тема 11. Терміни-назви хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Грецько-латинські дублетні позначення органів. Грецькі терміноелементи, які позначають патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування.
- Тема 12. Грецько-латинські дублетні позначення тканин, органів, секретів та ін. Систематизація грецько-латинських дублетних позначень.
- Тема 13. Окремі терміноелементи, які означають функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості. Систематизація окремих терміноелементів.
- Тема 14. Структурний та лексико-семантичний аналіз клінічних термінів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5
Модуль 1. Лексико-фонетичне і граматико-синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатоμο-гістологічних термінів”. Лексико-синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.				
Тема 1. Лінгвокультурологічний феномен класичних мов у процесі формування і становлення новітніх міжнародних медичних терміносистем. Фонетика. Латинський алфавіт. Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, диграфів, буквосполучень. Наголос. Правила постановки наголосу. Довгота та короткість складу. Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.	3	-	2	1
Тема 2. Іменник. Визначення відмін, основи, роду іменників. Відмінювання іменників. Функції іменників у складі анатомічних термінів.	3	-	2	1

Неузгоджене означення, способи перекладу.				
Тема 3. Прикметник. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Узгодження прикметників з іменниками. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.	3	-	2	1
Тема 4. Третя відміна іменників. Загальні відомості. Чоловічий, жіночий, середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду. СРС. Типи відмінювання іменників третьої відміни. СРС. Особливості відмінювання деяких іменників грецького та латинського походження третьої відміни.	3 2 1	- - -	2 - -	1 2 1
Тема 5. Контроль практичних навичок перекладу анатомічних термінів з різними типами означень. Термінологічний словотвір. Префіксальне словотворення. Аналіз термінів-комполітів. СРС. Словотворення за допомогою суфіксів.	3 1	- - -	2 - -	1 1
Тема 6. Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів. Дієслово. Наказовий спосіб дієслів. Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів. Грецькі корені та префікси, що пишуться через "у". Назви лікарських форм. Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.	3	-	2	1
Тема 7. Моделі рецептурних приписів. Рецептурні формулювання для позначення лікарських форм при виписуванні рецептів розгорнутим способом. Спеціальні рецептурні формулювання для позначення упакування лікарських форм або спеціального призначення ліків. Частотні відрізки у назвах вуглеводневих радикалів, з хімічним значенням. СРС. Назви лікарських рослин, найбільш вживаних у медицині. Назви органів рослин. Назви олій.	3 2	- - -	2 - -	1 2
Тема 8. Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів. СРС. Виписування рецептів на різноманітні лікарські форми.	3 2	- -	2 -	1 2
Тема 9. Хімічна номенклатура латинською мовою. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, пероксидів, закисів. Назви солей. Назви етерів.	3	-	2	1
Тема 10. Контроль практичних навичок перекладу фармацевтичних термінів. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження. Переклад клінічних діагнозів.	3	-	2	1

Тема 11. Терміни-назви хвороб запального, неzapального та пухлинного характеру. Грецькі терміноелементи, які позначають патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування. Грецько-латинські дублетні позначення органів. СРС. Конструювання клінічних термінів.	3	-	2	1
Тема 12. Грецько-латинські дублетні позначення тканин, органів, секретів etc. СРС. Систематизація грецько-латинських дублетних позначень.	3	-	2	1
Тема 13. Окремі терміноелементи, які позначають функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості. СРС. Систематизація окремих терміноелементів.	3	-	2	1
Тема 14. Контроль практичних навичок структурного та лексико-семантичного аналізу клінічних термінів. СРС. Підготовка до підсумкового контролю-заліку.	3	-	2	1
Тема 15. Підсумковий контроль засвоєння лексико-фонетичного і граматико-синтаксичного забезпечення знань-залік.	2	-	-	-
Разом годин за модуль	60	-	30	30
Аудиторне навантаження 50 %, СРС- 50%.				

4. Теми лекцій. Тематичним планом лекцій не передбачено.

5. Теми практичних занять.

Модуль 1

№ з/п	Тема заняття	К-сть год.
1	Лінгвокультурологічний феномен класичних мов у процесі формування і становлення новітніх міжнародних медичних терміносистем. Фонетика. Латинський алфавіт. Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, диграфів, буквсполучень. Наголос. Правила постановки наголосу. Довгота та короткість складу. Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.	2
2	Іменник. Визначення відмін, основи, роду іменників. Відмінювання іменників. Функції іменників у складі анатомічних термінів. Неузгоджене означення, способи перекладу.	2
3	Прикметник. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Узгодження прикметників з іменниками. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.	2
4	Третя відміна іменників. Загальні відомості.	2

	Чоловічий, жіночий, середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду.	
5	Контроль практичних навичок перекладу анатомічних термінів з різними типами означень. Термінологічний словотвір. Префіксальне словотворення. Аналіз термінів-комполітів.	2
6	Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів. Дієслово. Наказовий спосіб дієслів. Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів. Грецькі корені та префікси, що пишуться через “у”. Назви лікарських форм. Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.	2
7	Моделі рецептурних приписів. Рецептурні формулювання для позначення лікарських форм при виписуванні рецептів розгорнутим способом. Спеціальні рецептурні формулювання для позначення упакування лікарських форм або спеціального призначення ліків. Частотні відрізки у назвах вуглеводневих радикалів, з хімічним значенням.	2
8	Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів.	2
9	Хімічна номенклатура латинською мовою. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, пероксидів, закисів. Назви солей. Назви естерів.	2
10	Контроль практичних навичок перекладу фармацевтичних термінів. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження. Переклад клінічних діагнозів.	2
11	Терміни-назви хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Грецькі терміноелементи, які позначають патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування. Грецько- латинські дублетні позначення органів.	2
12	Грецько-латинські дублетні позначення тканин, органів, секретів та ін.	2
13	Окремі терміноелементи, які означають функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості.	2
14	Контроль практичних навичок структурного та лексико-семантичного аналізу клінічних термінів.	2
15	Підсумковий контроль засвоєння лексико–фонетичного і граматико–синтаксичного забезпечення знань - залік.	2
	Разом годин за модуль	30

6. Самостійна робота

№з/п	Тема	К-сть год.
Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми		

“Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”. Лексико–синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.		
1	Підготовка до практичних занять модуля 1. Теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	8
Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.		
2	Типи відмінювання іменників третьої відміни.	2
3	Особливості відмінювання деяких іменників грецького та латинського походження третьої відміни.	1
4	Словотворення за допомогою суфіксів.	1
5	Назви лікарських рослин, найбільш вживаних у медицині. Назви органів рослин. Назви олій.	2
6	Виписування рецептів на різноманітні лікарські форми.	2
7	Конструювання клінічних термінів.	1
8	Систематизація грецько-латинських дублетних позначень.	2
9	Систематизація окремих терміноелементів.	2
10	Підготовка до підсумкового контролю- заліку.	3
	Разом годин	30

7. Індивідуальні завдання

Вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» індивідуальних завдань не передбачає.

8. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає підготовку до практичних занять, підсумкового заняття засвоєння знань модуля, опрацювання тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка інформативних повідомлень з актуальних питань дисципліни на практичних заняттях.

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”.

1. Субстантивація прикметників.
2. Префікси-антоніми в медичній термінології.
3. Префікси-синоніми та квазі-синоніми в медичній термінології.
4. Демінутиви в анатомічній термінології.
5. Структура назв м'язів за їх функціями.
6. Сучасне життя “мертвої мови”.
7. Латинізми та грецизми в сучасній українській мові.
8. Латинізми та грецизми в сучасних європейських мовах.
9. Зарубіжні лікарські форми.
10. Латинська мова у сучасному словнику студента-медика.
11. До питання про етимологію латинських назв хірургічного інструментарію та пов'язок.
12. Способи утворення назв лікарських засобів.
13. Етимологія назв лікарських рослин. Терміни-фітоніми.

9. Методи навчання

Форма навчання: очна (денна).

Традиційні методи навчання: словесні, наочні, практичні.

Словесні: Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладу; частково-пошуковий або евристичний, дослідницький.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, стимулювання і мотивації навчання.

Наочні: методи демонстрації наочних посібників, підручників, таблиць, схем, презентацій; методи ілюстративного моделювання; вибіркова сенсорна демонстрація; робота з дошкою.

Практичні методи: 1) усні завдання; 2) письмові завдання / задачі; 3) ситуаційні задачі; 4) проекти.

Методи контролю як методи навчання: контролю з боку викладача (індивідуальне та фронтальне опитування), самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції.

10. Методи контролю

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів освіти:

Поточний контроль усіх видів робіт теоретичної та практичної підготовки здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. При оцінюванні навчальної діяльності здобувачів освіти перевага надається стандартизованим методам і включає контроль лексичних, граматичних та комунікативних навичок: усну та письмову відповідь на контрольні питання, перевірку виконання самостійної роботи, оцінювання практичних вмінь і навичок виконання структурованих письмових завдань.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни-залік. Проміжний контроль зараховується в кінці навчального семестру, якщо ЗО засвоїв усі розділи дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття та відсутність академічної заборгованості.

11. Форми та методи підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку у І семестрі на останньому практичному занятті.

Методи контролю успішності навчання

- опитування (бліцопитування) та перевірка (вибіркова або фронтальна) теоретичних знань та практичних навичок
- виконання структурованих практично-орієнтованих письмових завдань на перевірку теоретичних знань і практичних навичок.

Критерії та норми оцінки успішності здобувачів освіти

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність;
- Якість відповіді здобувача освіти (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмінь.

Орієнтовні норми оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання усної / письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється ЗО, який ґрунтовно і всебічно засвоїв теоретичний матеріал (граматичний та лексичний), логічно й послідовно відтворює його та демонструє на практиці засвоєні теоретичні знання: аналізує текст різного рівня складності з повним розумінням основного змісту, граматично правильно конструює різноманітні моделі багатослівних термінів та термінів-комполітів; вільно перекладає / дає тлумачення тексту, використовуючи різноманітні лінгвістичні засоби, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, чітко відповідає на нестандартні питання теми заняття, що свідчить про детальне опрацювання рекомендованої літератури та здатність аналізувати і знаходити інформацію.

Оцінка «**добре**» виставляється ЗО, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, логічно й послідовно його викладає, перекладає / дає тлумачення з повним розумінням тексту, який містить певну кількість незнайомої лексики, про значення якої контекстно можна здогадатися, однак допускає незначні неточності та помилки в логіці або у викладі теоретичного змісту чи аналізу практичних матеріалів.

Оцінка «**задовільно**» виставляється ЗО, який знає базові поняття з вивченої теми, розуміє основний зміст тексту, побудованого на вивченому матеріалі, але відповідаючи, має труднощі при формулюванні відповіді; додаткові питання викликають невизначеність або демонструють відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значні неточності в знаннях.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється ЗО, який не оволодіє теоретичними основами теми, допускає грубі помилки, практичні навички перекладу / тлумачення термінів не сформовані, не орієнтується у рекомендованій літературі.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється ЗО, який при виконанні типових структурованих тестових завдань правильно демонструє необхідні практичні навички аналізу фонетичного, морфологічного та лексико-семантичного аспектів медичних термінів з чіткими формулюваннями відповідей на практичні завдання. Обсяг правильних відповідей 100- 90% на всі завдання.

Оцінка «**добре**» виставляється ЗО, який демонструє виконання практичних навичок в цілому, однак допускає неточності при виконанні практичного завдання, які здатний самостійно виявити і виправити. Обсяг правильних відповідей не менше 90% на всі завдання.

Оцінка «**задовільно**» виставляється ЗО, який розуміє суть практичного завдання, однак зазнає труднощів при його виконанні, не може продемонструвати послідовність практичних навичок та виконати завдання в повному обсязі. Обсяг правильних відповідей не менше 75% на всі завдання.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється ЗО, який зазнає знаних труднощів при виконанні практичного завдання, порушує порядок його виконання, правильно розв'язує менше 75% усіх завдань і не може продемонструвати виконання практичних навичок в цілому.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем відповідного модулю або дисципліни на підставі оцінювання демонстрації виконання практичних навичок, усної відповіді на теоретичне питання, відповідно до тем для самостійного опанування.

Оцінювання підсумкового контролю (заліку)

Вивчення дисципліни закінчується заліком, який відбувається на останньому за розкладом занятті. Підсумковий контроль зараховується, якщо здобувач освіти засвоїв навчальний матеріал з дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття та відсутність академічної заборгованості.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Нарахування балів за дисципліну проводять шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить **122 бали**.

Результати складання студентом заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість.

Отримані бали за дисципліну конвертуються згідно національної шкали та ЄКТС (для заліку) наступним чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Перелік питань до підсумкового контролю знань з дисципліни
Фонетика.

Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, диграфів, буквосполучень. Наголос. Довгота та короткість складу. Правила постановки наголосу.

Морфологія.

Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.

Визначення відмін, основи, роду іменників.

Відмінкові закінчення та відмінювання іменників I-V відмін.

Функції іменників у складі анатомічних термінів.

Прикметник. Граматичні категорії. Словникова форма. Дві групи прикметників.

Відмінювання прикметників.

Узгодження прикметників з іменниками.

Функції прикметників у складі АТ.

Третя відміна іменників. Загальні відомості. Знаходження основи, типи відмінювання.

Чоловічий, жіночий, середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду.

Дієслово, граматичні категорії. Наказовий спосіб.

Термінологічне словотворення.

Префіксальне словотворення.

Утворення термінів-комполітів за заданими морфемами та терміноелементами.

Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів.

Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів. Грецькі корені і префікси, які пишуться через "у".

Назви лікарських форм.

Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.

Моделі рецептурних приписів.

Спеціальні рецептурні формулювання з прийменниками.

Числівник. Числівники-префікси латинського та грецького походження.

Хімічна термінологія.

Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, солей, етерів.

Клінічна термінологія.

Структурні моделі клінічних термінів.

Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканин, секретів.

Окремі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження, патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування, функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості.

Структурний аналіз та конструювання клінічних термінів. Аналіз термінів-комполітів.

Латинська мова як термінологічна субмова сучасної медицини.

Латинська професійна та гуманітарна фразеологія

Перелік практичних завдань до підсумкового контролю знань з дисципліни

Переклад багатослівних медичних термінів з різними типами означень.

Відмінювання словосполучень із узгодженими та неузгодженими означеннями.

Визначення афіксів та семантики термінів за значенням префіксів та суфіксів.

Номенклатура лікарських засобів (визначення частотних відрізків, їх значень та транслітерація тривіальних назв).

Визначення терміноелементів грецько-латинського походження, їх значень та тлумачення клінічних термінів. .

Лексичний мінімум до розділів Анатомо-гістологічна, фармацевтична та клінічна термінологія.

Навчально-методична документація

1. Розширені тематичні плани практичних занять та організації самостійної роботи).
2. Методичні рекомендації щодо підготовки до практичних занять.
3. Методичні рекомендації для самостійної позааудиторної роботи.
4. Практично-орієнтовані завдання / кейси для поточного контролю.
(перелік наведений в методичних рекомендаціях для підготовки до практичних занять та самостійної позааудиторної роботи конкретної тематики).
5. Питання, практично-орієнтовані завдання / кейс підсумкового контролю.
6. Інтерактивні завдання для самоконтролю через он-лайн сервіс Quizlet:
<https://quizlet.com/VictoriaRatova/folders/67321305/sets>
<https://quizlet.com/VictoriaRatova/folders/70380395/sets>
<https://quizlet.com/VictoriaRatova/folders/63139335/sets>
7. Рекомендована література.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Латинська мова та медична термінологія: підручник / Г.Б. Паласюк, Т.В. Саварин. – Тернопіль: ТНМУ, 2019. – 412 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. – 4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с.
3. Посібник з латинської мови та медичної термінології для студентів медичного та стоматологічного факультетів (розділ “Клінічна термінологія”) / С.І. Тихолаз, М.Т. Денека, Г.Т. Михайлюк, О.Ф. Гайдаєнко. – ВНМУ: Вінниця, 2017. – 172 с.
4. Посібник з латинської мови та основ анатомо-гістологічної термінології для студентів I курсу медичного та стоматологічного факультетів / С.І.Тихолаз, М. Т. Денека, Г.Т. Михайлюк, О.Ф. Гайдаєнко. – ВНМУ: Вінниця, 2013. –180 с.

Допоміжна:

1. Смольська Л.Ю. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. – [3-є вид., переробл. і доп.]. – К.: ВСМ «Медицина», - 2016. – 469 с. (національний підручник).
2. Латинська мова та медична термінологія: підручник / Г.Б. Паласюк, Т.В. Саварин, Н.О. Федчишин. – Тернопіль: ТНМУ, 2020. – 548 с.
3. Закалюжний М. М. Клінічна латина з англійськими та українськими відповідниками / М. Закалюжний, М. Андрейчин, Р. Коморовський. - Тернопіль: ТДМУ, 2019. – 832 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: навч. посіб. / Є.М. Шевченко. – 11-е вид., стер. – К. : ВСВ «Медицина», 2021. – 240 с.
5. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г. Черкасов, І.І. Бобрик, Ю.Й. Гумінський, О.І. Ковальчук; за ред. В.Г. Черкасова. Київ : «Здоров'я», 2019. – 392 с.
6. Латинсько-український медичний енциклопедичний словник: у 2 т. / укладачі: О.М. Беляєва, В.М. Ждан, А.З. Цісик. –К. : ВСВ «Медицина», Т. 1 (А–М). –2020. – 344 с.; Т. 2 (N–W). – 2020. – 456 с.

7. Англо – Український ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / головні редактори П. Джуль, Б. Зіменковський. – [укр. пер. 29-го амер. вид.] – Львів: Вид. дім “Наутилус”, 2018. – Т. I (A–L) - с. 1-1354; Т. II (M–Z) – с. 1355 – 2688.
8. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: у 4 томах / укладачі Л.І. Петрух, І.М. Головка. – К. : ВСВ «Медицина», – Т. 1 (А – Д). – 2012. – 700 с. ; Т. 2 (Е – Н) – 2013. – 744 с. ; Т. 3 (О – С) – 2016. – 744 с.; Т. 4 (Т – Я) – 2016. – 600 с.
9. Словник з анатомо-гістологічної термінології для студентів I курсу медичного та стоматологічного факультетів / С. І. Тихолаз, М. Т. Денека, Г. Т. Михайлюк, О. Ф. Гайдаєнко. – ВНМУ: Вінниця, 2015. – 120 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmuedu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmuedu.ua>
3. Електронна адреса сайту кафедри: <https://www.vnmuedu.ua/departament/departament/61>
4. Google диск: <https://drive.google.com/drive/folders/1M7mZlnc4h-9BlbjITnKMKTtMTDSHJOGQ>
5. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/baza.html>
6. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
7. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
8. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
9. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>